

na početnom stupnju. Pogotovo sada, kad se radi o uvođenju stranog jezika i u četvrte razrede. Nastavni postupci i tehnike rada ne bi smeli biti isti za učenike mlađe ili starije dobi. Mlađi učenici vole sve oblike rada kakve im omogućava oralni pristup u nastavi, dok kod starijih učenika postoji jak interes i za druge oblike rada, koji im omogućava samo jedan kompleksniji pristup nastavi stranih jezika.

Alija Bijavica

MOGUĆNOSTI FRONTALNOG PROVJERAVANJA ZNANJA POMOĆU PERFO-KARATA

(na časovima ruskog jezika u osnovnoj školi)

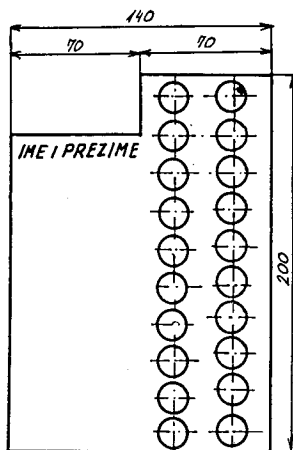
Nije potrebno posebno isticati pred kakvim se sve teškoćama nađe nastavnik stranog jezika u odjeljenjima s mnogo učenika kad želi provjeriti njihovo znanje, tekuće ili ranije stečeno. Da bi se taj problem ublažio, pokušaću iznijeti jedno iskustvo u radu pomoću perfo-karata, i to na primjerima iz ruskog jezika. Te karte omogućuju da se za vrlo kratko vrijeme — za deset do petnaest minuta — provjeri znanje učenika cijelog razreda.

Pomoću perfo-karata moguće je provjeriti savladanost pisma (sličnosti i razlike između naše i ruske azbuke), leksiku, jezičke strukture, gramatičko gradivo, tematski rječnik, sadržaj nekog teksta putem pitanja, potvrdne, odrične i upitne rečenice itd.

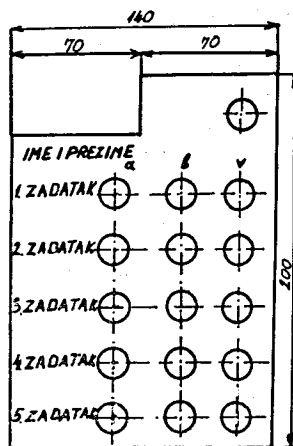
U ovom napisu zadržaću se detaljnije na dvjema mogućnostima što ih pružaju perfo-karte u provjeravanju znanja i o njihovu načinu izrade, kao i metodici rada na času. Te su mogućnosti mnogo šire i ovise o načinu postavljenog zadatka i cilja koji nastavnik želi da postigne — znači, svaki put mogu izgledati drukčije, zavisno od toga što ispitujemo.

Način izrade perfo-karte. Perfo-karta se izrađuje od tvrdog kartona veličine lista obične školske teke. Za V i VI razred ona može izgledati kao na slici 1. Za njenu izradu uzme se tvrdi karton veličine 14×20 cm. Lijevi se ugao izreže za ime i prezime učenika, odnosno grupu. Zatim se probuše rupe (otvori) prema načinu ispitivanja. Za primjer koji želim ilustrirati — dva reda po deset u svakom redu (vidi sl. 1), za oznaku pozitivno (+) i negativno (—), odnosno za parno ispitivanje na bazi poređenja. (Rupe se mogu probušiti i jednostavnom mašinicom za bušenje akata, koju, vjerojatno, ima svaka administracija škole.)

Za starije razrede (VII i VIII) perfo-karta može izgledati i drukčije (vidi sl. 2). I ovdje je materijal isti — tvrdi karton veličine 14×20 cm. U lijevom uglu napravi se izrez za ime i prezime učenika, odnosno grupu. Zatim se izbuši pet redova rupa, po tri u svakom redu (ispred svakog reda napiše se redni broj i riječ zadatak) u stvari koliko je i zadataka s tri varijante odgovora — a, b, v.

Slika 1.

Slika 2.

Metodika rada. Provjeravanje riječi u V razredu može se izvršiti već na početku nastave (poslije nekoliko održanih časova), i to perfo-kartom, koja u horizontali ima dvije rupe (slika 1).

Na početku časa nastavnik upozorava učenike da uzmu perfo-karte (može ih on podijeliti prije časa učenicima, to znači da ih drži u školi, kao i školske bilježnice, kontrolne radove i sl.), koje oni stavljaju na list bilježnice, tako da se potpuno s njim podudare. Zatim nastavnik stavi na vidno mjesto u razredu predmete čiji su nazivi djeci poznati:

1. книга
2. тетрадь
3. карандаш
4. резинка
5. мел
6. портфель.

Poslije ovoga nastavnik glasno izgovara, s malim pauzama, deset poznatih riječi (šest čiji nazivi odgovaraju pokazanim predmetima i uz to četiri riječi za koje nisu stavljeni predmeti). Učenici slijede nastavnika i kroz otvore perfo-karte stavljaju plus (+) u lijevu kolonu ako riječ odgovara pokazanom predmetu, a ako ne odgovara, u desnu kolonu (takođe +). Na primjer:

1. книга
2. губка
3. тетрадь
4. карандаш
5. стул
6. резинка
7. мел
8. ручка
9. портфель
10. пенал.

Najprije se izdiktira *книга*, plus (+) se stavi u otvor *lijeve kolone* zato što se *книга* nalazi među pokazanim predmetima. Slijedeća je riječ *губка*. Plus (+) će se staviti u otvor *desne kolone* jer ta riječ ne predstavlja naziv pokazanih predmeta. I tako redom. Pravilnim rješenjem tog zadatka na perfo-karti treba da bude šest plusova u *lijevoj koloni*, jer je toliko predmeta bilo pokazano, a u *desnoj koloni* četiri plusa jer njihov broj ne ulazi u sastav pokazanih predmeta.

Nakon završenog rada nastavnik pokupi sve listove i stavlja ih jedne ispod drugih uredno složene, a na vrh svežnja stavlja pravilno riješenu perfo-kartu (čiji su otvori ranije pravilno obilježeni) i nekim ostrim predmetom (šilom ili iglom od šestara) probode kroz njen otvor sve listove. *Upoređivanjem plusova koje su učenici stavljali s probodenim rupama ocjenjuje se*

zadatak. Pravilno stavljeni plusevi učenika podudaraju se s probušanim rupama. O rezultatima mogu se učenici odmah obavijestiti. Sve ovo može se uraditi za desetak minuta, nakon čega nastavnik nastavlja dalji rad u razredu prema planu za taj dan. Kasnije može rezultate srediti i prema njima intervenirati, već prema tome kakvi su rezultati. Ponešto će se morati još utvrditi i ponovo provjeriti.

Leksika se može provjeravati i na drugi način, npr. tematski: razred — kuhinja; odjeća — posuđe; dani u sedmici — mjeseci; boje — brojevi itd. Odredi se odgovarajući način rješavanja, npr. pri nazivanju boje plus (+) se stavi u lijevu kolonu, a kod broja u desnu kolonu, itd.

Pomoću perfo-karata moguće je provjeriti i razumijevanje općeg pitanja po određenoj strukturi, npr., učenicima se pokazuju pojedini predmeti i postavljaju pitanja — *Это книга (ручка, учебник, карта)?* Plusove treba stavljati tako da u lijevu kolonu idu pozitivni odgovori »s da«, a u desnu kolonu negativni odgovori »s njet«.

U starijim razredima (VII i VIII) mogu se perfo-karte (vidi sl. 2) iskoristiti za provjeravanje gramatičkog znanja, npr.: brojevi — iskazivanje sati (datuma); komparativ — superlativ; vid glagola — glagoli kretanja (glagolska vremena); akcenat imenica, glagola i sl.

Jedan vid provođenja frontalnog provjeravanja znanja tim načinom u VII i VIII razredu može izgledati ovako. Nastavnik prethodno na ploči (prije časa) napiše tekst zadatka ili donese gotove izrađene na afiši. Zadaci su komponovani tako da sadrže pet samostalnih rečenica u tri varijante (a, b, v). Samo je jedan odgovor tačan. Sve drugo je isto kao kod rada s perfo-kartama koje sam naprijed opisao.

Primjer zadataka¹

1. Градусник нужен для	} а) очистки воды.
б) измерения напряжения.
в) измерения температуры.
2. Будьте добры,	
3. Туристы	
4. Иван заболел. Он	} а) ляжет спать.
б) лёг.
в) лежит.
5. Мы идём	
2. Будьте добры,	} а) сядьте
б) садись
в) сядь	} поближе к свету.
3. Туристы		
3. Туристы		
3. Туристы	} а) едут
б) ездят
в) идут	} по городу на автобусе.
4. Иван заболел. Он		
4. Иван заболел. Он		
5. Мы идём	} а) в фабрику.
б) на бассейн.
в) в пояту.	

Takvim načinom ispitivanja nastavnik će lako i vrlo brzo uočiti koliko je pređeno gradivo postalo svojina svih učenika, a to će mu korisno poslužiti za dalji rad i ujedno obezbijediti aktivnost cijelog razreda.

¹ Pravilni odgovori istaknuti su kurzivom.